DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

CYNANCHE TONSILLARI.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

GEORGIUS HOGGART TOULMIN,

ANGLO-BRITANNUS.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXIX.

Dr. Haskey

from his friend & little [illegible]

G H Toulmin

Viro reverendo,

JOANNI HUTTON, B. D.

Sancti Joannis Collegii,

In Academia Cantabrigiensi,

Socio,

Philosophiae prudentia,

Et

Literarum humaniorum peritia,

Eminenti,

Tantas, tamque aestimabiles dotes, jure suspiciens,

Illiusque adversus se amicitiam,

Oblata occasione, testans,

Hoc primum medicinae studiorum

Specimen

Offert

A U C T O R.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CYNANCHE TONSILLARI.

CUM, in laureae petitione, de Cynanche Tonsillari scribere decrevissem, et neque res veras, neque ab his fluentes rationes, dicendorum explicationi et morbi propositi cognitioni necessarias, sine communi phlegmasiarum, ac totius morborum phlogisticorum generis doctrina, tractari posse viderem; hanc igitur non excludere, sed cum propriis communia conjungere, et in una phlegmasia omnes alias, in uno morbo omnes phlogisticos, illustrare statui. Quod si recte perfecero, non leviorem rem attigisse, sed dimidiam, qui genus humanum male habent, affectuum partem exposuisse, et in novo magna ex parte monumento, ut spero, posuisse, videbor.

DEFINITIO.

Cynanches tonsillaris vel anginae inflammatoriae haec praecipua indicia sunt; membranae faucium, et maxime tonsillaris, rubor, dolor, et tumor; devorandi difficultas; angustiarum in faucibus sensus; febre inflammatoria vel synocha, illis praecedente, nunquam succedente.

HISTORIA.

Ante inchoatum, interque inchoandum, morbum pulsus solito frequentiores et validiores sunt. Calor augetur, cutis praeter consuetudinem arescit, et frigescere prius, dein calescere, aegrotanti sentitur. Paulo post haec, vel cum iis protinus, insolitus faucium sensus est. Quem rubedinis, supra memoratae, aliquantum, cum tumore illius magnitudini respondente, excipit, primum vulgo in alterutra tonsilla, ubi decrescens in alteram transit. Cum devorandi, maxime humores aut ipsam salivam, difficultate, oris et faucium viscositas, difficilisque, sed assidua et molesta, muci secretio, conjunguntur. Quibus symptomatis pro ratione pyrexiae crescentibus, pulsus eadem ratione

tione, praeter frequentiam et robur, magis magisque durescunt, sitis accenditur, et caetera febris augentur.

Ubi magnus morbus est, devorandi potestas, aliquando ex parte, e toto rarissime, perit, redeunte per os, propter obstructionem et magnum cruciatum, materia devoranda. Simul auris intus, inde ad fauces iter, nempe, tubus Eustachianus, acute dolent. Interque devorandum crepat quandoque auris aut obsurdescit; rarius quoque, sed aliquando tamen, accidit, ut ad cervicem et maxillae inferioris angulum tumor pertineat. Eoque magnitudinis inflammatio nonnunquam procedit, ut spiritui aliquantum officiat.

Tempus anni, quo morbus potissimum incidit, vernum aut autumnale est; regiones, quae ei prae caeteris patent, frigidae sunt, et habituum, quod adfectat, genus phlogisticum agnoscitur, florente aetate maxime periclitans. Quae omnia ei cum reliquis justis phlegmasiis, nempe peripneumonia, sub qua pleuritis et carditis comprehenduntur, synocha, ad quam phrenitis pertinet, rheumatismo, qui acutus tantum intelligitur, catarrho acuto, et erysipelate, communia sunt. Cumque his eidem commune quoque est, ut careat contagione, ab iisdem noxis antecedentibus oriatur, ab eadem causa contineatur, et iisdem tollatur auxiliis. Denique, communiter cum aliis phlegmasiis, haec diathesin phlogisticam, tanquam proprium sui seminium,

nium, valetudini aliquamdiu congruam, ſemper ſequitur, in eadem, ubi juſti morbi formam attigit, ad morbi magnitudinem aucta, conſiſtens. Poſtremo, ut reſolutio, ſuppuratio, et gangraena, reliquas, ſed alia aliam magis, ita hanc quoque phlegmaſiam, finiunt. Quarum ſi hoc in morbo ratio ſpectatur, is ſaepiſſime reſolvitur, rarius in ſuppurationem, vix unquam in gangraenam, deſinit.

S E M I N I U M.

Seminium, ſeu corporis ſtatus viam ad morbum faciens, idem ſtatus, qui morbi cauſa, eſt, nempe, diatheſis phlogiſtica, non genere, ſed gradu, eoque, qui valetudini, ſed non omni ex parte abſolutae, accordat, diſcrepans. Haec, ſive ſeminium, ſive cauſam faciens, eſt aucta ſupra modum toto corpore incitatio nervoſa, in faucibus, quam alibi magis, fibrarum muſcularium tonum et denſitatem pari cum ipſa, pari inter ſe, ratione augens †. Praecipua hujus diatheſios, cum ſeminium eſt, ſigna ſunt, pulſuum cum magnitudine robur et modica frequentia, calor, quam in

† Praelect. Brunon.

ontrario habitu, et ſanguinis abundantia, major: Quae nia in parte, inflammationem paſſura, non tam certur, quam intelliguntur.

C A U S A.

Eadem, ita aucta, ut corporis et animi actionibus offiat, et ſtatum injucundum ac vitae officiis obeundis inieum, qui morbus audit, creent, ex cauſa profluunt. pulſus majores, frequentiores, et validiores, intenſior or et abundantior ſanguis, quam in ſeminio, ſunt. nque cutis, qui ante ſuberat, ſed minus apparebat, ſta ſuppreſſa perſpiratio eſſe demum manifeſtatur. Jam cium inflammationis ſigna, rubor, dolor, calor, tumor, deuntia, cauſam ſui, ſcilicet, auctiorem ibidem, quam i corporis, incitationem, tonumque et denſitatem auca, etiam ſeminio non defuiſſe declarant. Eſt igitur ſa incitatio nervoſa ubique corporis, tonuſque et dens majora, quam ut valetudini amplius conveniant; jam in faucibus, quam alibi, etiam majora, eoque gnitudinis provecta, ut inflammationi excitandae et entandae habilia ſint. Uno verbo, pyrexia cum partis

inflam-

inflammatione morbum; ad pyrexiam et inflammatio[n]
vicinitas, tanto major, quanto majus ſeminium et mo
propius eſt, hoc efficiunt.

NOXÆ ANTECEDENTES.

Quae noxae aut ſeminium aut cauſam creant, eae, q
ties ſine diſtinctione ſermo eſt, eodem vocabulo deſign
tur, et noxae antecedentes nuncupantur. Quin et
effectu earum, qui, ſive ſeminium ſive cauſa exiſtit, u
idemque eſt, ipſae quoque una et eadem eſſe, facile in
liguntur; nihil inter ſe niſi ſolo gradu, ut effectus q
que docet, differentes. Quoniam igitur eaedem ge
operis et natura ſunt, ita omnes ſub uno titulo ſine
crimine prius memoraturus; dein, quo modo ita ag
ut minorem majoremve effectum praeſtent, ſeminiu
aut cauſam faciant, ſeparatim commonſtraturus, rect
bono ordine videor.

Ut ante omnia enumerem; coeli frigus et calor,
ſummum corpus ſtimulando agentia, victus ſtimulan
replens, nempe, ex carne cibus, condimenta, et potio
rax aut valida, ventriculum et canalem alimentari
afficien

tientia, et, quam cibus potiſſimum parit, ſanguinis ndantia, item animi adfectus incitantes, et cogitandi tentio, noxae ſunt, cum huic, tum aliis phlegmaſiis s, antecedentes. Hae omnes poteſtates incitationem vosam ſupra modum, valetudini perfectae convenien-, toto corpore attollunt, et ſic diatheſin phlogiſticam, ejus magnitudinis, quae ſeminium, ſeu ejus, quae ſa ſit, efficiunt. Hinc fibrae muſculares pro vivis ha-e, tono, pro ſimplicibus aeſtimatae, denſitate, adau-tur. Et omnia ſeminii, omnia morbi, quae ſupra relata, pro effectus magnitudine conſequuntur.

Caloris id, quod ſtimulat, modicum et breve eſt. Nam gnus, aut minor diutius permanens, ſtimuli ſumma dior eſt, quam ut poteſtas nervoſa, quae certis finibus tinetur, eum perferre poſſit. Hinc idem effectus, ac ullus omnino admoveretur, ſequitur. Eodem enim tinet, ſive nullus ſtimulus poteſtati nervoſae adjicitur, haec ab illo nequit excitari. Exhauritur ab omni ulo excitabilitas tanto magis, quanto intenditur ma-incitatio. Contra, integra manet excitabilitas tan-magis, quanto minor incumbit ſtimulus, incitatio-n adaugens. Illud actiones noſtrae diurnae, ſomnum em recipientes, et omnes ſtimuli magni; hoc frigida atio, quam auctus vigor ſequitur, et omnes non ſatis magni

magni ſtimuli, qui ſedantia dicuntur, declarant. Poſt quietem magna curſus cupiditas, poſt curſum magna quietis. Illa cum potentia, haec cum impotentia conjungitur. Illam integra excitabilitas, quippe quae a ſtimulo motus non exhauſta ſit, facili excitanda; hanc exhauſta ſtimulo excitabilitas, et non amplius excitanda, praeſtant. Eo integra magis excitabilitas ſemper, quo minus ſtimuli et eo exhauſta magis, quo magis egerint, erit. Cumque incitatio ſtimuli, ex quo pendet, magnitudini reſpondeat igitur inverſa erga excitabilitatem ratione erit, minima cum haec maxima, et contra. Hoc principium, ut omnibus aliis ſtimulis, ita calori quoque, convenit. Qui primum, ubi ſummus gradu non eſt, ſtimulat, quia, nondum exhauſta per nimiam vim excitabilitate, excitari corpus poteſt. Poſtea, permanente quamvis ſtimulo, incitatio non amplius augetur, contra imminuitur, quia excitabilitas pro tempore conſumpta eſt, et corpus in eodem ſtatu, ac ſi nullus admoveretur ſtimulus.

Sed, quoniam ſtimulans caloris proprietas cito contrario effectui cedit, et diu hunc relinquit, ut calidarum regionem exemplum docet; ideo brevis tantum noxa, hujus et ſimilium morborum genetrix, eſſe poteſt. Quod et verum confeſſumque eſt.

Frigus,

Frigus, ſtimulando quoque nocens, ad hanc et alias hlegmaſias viam facit. Qui effectus ejus opus eo ſequi-ur, quod humili gradu ſtimulans, (quo fit ut ſedare vi-eatur), excitabilitatem perquam integram relinquit. Hinc, poſtquam levis ejus ſtimulus ſubtractus eſt, reliquae oteſtates ſtimulantes eo majore effectu agunt, quo major xcitabilitas eſt, id eſt, quo facilius, ſtimulo dato, pote-as nervoſa excitari poteſt. Hoc verum eſſe frigidae la-ationis notus effectus arguit. Antequam in aquam a-quis deſcendit, eaedem poteſtates, quae poſtquam inde xierit, ſtimulatrices in eum agunt, eadem ſtimulantis po-eſtatis ſumma eſt. Sed harum tamen, quam illarum, aud paulo major effectus. Quae hujus rei cauſa eſt? Non frigoris admoti, quaecunque ſit, proprietas; quia a praeteriit, et aut non amplius, aut, ſedando, ut aiunt, d eſt, non ſatis, ſed perquam maligne, ſtimulando age-et. Non poteſt igitur auctae actionis, incitationis auc-ae eſſe cauſa. Rurſus, aliae poteſtates non in cauſa unt, quia eae eaedem ſunt ac ante. Nihil igitur effec-um notabile praeſtat, praeter aliquid in corpore, quo, xterno ſtimulo ſeu poteſtate excitante datis, id facilius xcitari poteſt. Quod excitabilitas major manifeſte eſt. Ex hoc principio praeceptum, frigidae lavationis uſum dirigens, obiter tradere liceat. Quoniam hujus remedii

virtus in imminuenda prius incitatione, vel potius minore justo danda, eoque excitabilitate integriore, et minus per stimulans opus exhausta relinquenda, consistit, et reliquae vires stimulatrices, pro stimuli sui mensura, agunt; igitur, quo haec major sit, tempus, quo excitabilitas etiam ex aliorum stimulorum cessatione integrior sit, eligendum videtur: Quod matutinum prae caeteris est. Cujus praecepti utilitatem experientia, sine lege et communi sensu impulsa, confirmavit. Quod autem corpus calefactum aut sudore diductum non aquae committendum, communi quoque usu receptum est; id eodem principio explicabile. Post enim fatigationem, quae ex nimii caloris aut sudoris causa sequitur, excitabilitas adeo exhausta stimulante opere esse solet, ut stimulantis operis, per frigoris opus suspensio, renovandis viribus minus habilis evadat. Excitabilitatis quod ex lenium stimulorum actione reliquum est, per minorem etiam illam, quam frigus dat, auctius, majorem inexhaustae excitabilitatis summam faciet, quam id excitabilitatis, quod frigoris exiguam vim stimulatricis sequitur, excitabilitati, stimulantis operis magnitudine prope exhaustae, additum.

Hac ratione in frigidis regionibus frigus stimulantium potestatum effectum, excitabilitatem exhaurientem, dum agit, suspendens, et, postquam egit, integriorem excitabilitatem

itatem relinquens, perque hanc, ut ſtimulantium effectus major ſit, efficiens, quamvis ſuo opere excitationem recta imminuit, et delere nititur, tamen hanc fortius, quam ea, quae recta ſtimulant, niſi nimium forte eſt, ſuſtentat, et omnium, quocunque modo ſtimulantium, potentiſſimum vadit.

Agit autem, ut et calor ſtimulando agens, in eam generis nervoſi partem, quae in ſummo corpore eſt, et inde acile in totum, quia totum unum et indiviſum eſt, qua atione corporum externorum actionem recipit.

Caro, et ex carne parata, condimenta, et potio merax ut valida, per aliquam ſuae naturae adverſus generis ervoſi, in ventriculo poſiti, partem adfinitatem, in hanc, proinde in univerſum, eadem, quae modo dicta eſt, raone agunt. Qui ſtimulus, quia manifeſte per totum oc genus diffunditur, ideo, quo commodius ab alio, qui nus aut non omnino ſic latius diffunditur, diſtinguatur, fuſibilis recte dicitur. Hujus diffuſibilitatis magnitue et diuturnitate res, de quibus agitur, ſic variant, ut, out cujuſque ſtimulus citiſſime diffunditur, ita minime duret, et contra. Caro minime, condimenta magis, io merax maxime cito, ſtimulum diffundunt; ſed haec ime, condumenta magis, caro maxime diu, eundem rant, Ex his materiis compoſitus victus, et hoc modo

nocens,

nocens, potentiſſima noxa, cynanche tonſillari et reliquis phlegmaſiis antecedens, eſt.

Rerum alimenti nomine ventriculo receptarum, e carne maxime et inde parata materia, ſanguinis abundantia potiſſimum eſt. Nihil memorabile aliae duae conferunt, quia perexigua earum moles eſt, et aqua, quae longe maxima potionis validiſſimae pars eſt, per excretiones aquoſas corpore cito ejicitur. Sed alia abundantiae ſanguinis origo eſt cohibita aut imminuta perſpiratio. Quod etiam, ubi diatheſeos phlogiſticae aliquantum ſubeſt, accidere ex una re poteſt. Sic, quamvis aliae poteſtates incitationem intendentes, ſatis valide agere non ceſſant ſola tamen corporis quies, qua ſanguis in venis, muſculis relaxatis, non, eoque in corde et arteriis, ſatis percitatur, et hinc harum languens actio, vaſculorum perſpiratoriorum actionem, quae ab illa tota pendet, langueſcere ſinit, perſpirationem multum imminutam dabit. Unde in vaſis interioribus ſanguinis abundantia augebitur. Denique, parem, pro tempore abundantiae, effectum mole aucta praeſtat. Auget molem calor externus, ſanguinem rarefaciens. Hoc igitur modo, quamdiu ſtimulat, eoque in his morbis nocet, calor quoque agit. Sanguinis abundantia diſtendit vaſa, eoque fibras eorum muſculares. Hinc poteſtas his inſita nervoſa, quae inhaerens dicitur excitat

excitata, contractiones validiores et crebriores peragit. Quae cordis, arteriarum omniumque irritabilium vasorum aucta actio, in his ubique per totum genus nervosum, quod unum indivisumque, ratione, qua incitationis mutationem recipit, est, ubique protinus augetur. Estque haec, ut omnes etiam tonsores et lippae norunt, potentissima huic et omnibus phlegmasiis antecedens noxa.

Animi affectiones incitantes, quales ira, terror, quandoque gaudium sunt, et cogitatio vehemens, quae mentis actio est, in cerebrum, animi et mentis sedem, agentes, totum genus nervosum potentissime adficiunt, et phlegmasias concitant. Vidi ipse gravissimam cynanchen tonsillarem ex irarum suppressarum mole protinus suboriri. Quae res, quam hoc morborum genus a totius potestatis nervosae statu pendeat, et non ex inflammatione, tanquam principe adfectu, primum oriri, ostendit *.

NOXÆ SEMINIUM FACIENTES.

Noxae antecedentes, paulatim et leniter agentes, et quasi aliquid in singulos dies et horas usque conferentes, seminium

* Doctrina incitationis et excitabilitatis ex praelectionibus relatis recepta est.

ſeminium faciunt. Hinc, quia nihil memorabile quovis tempore efficiunt, temporis longinquitate ad ſeminium creandum opus eſt. Eaedem, hac ratione procedentes, in dies quaſi et horas agentes, et nunquam memorabiliter corpus commoventes, ſed placidius uſque euntes, et omni quaſi temporis puncto incitationi nimiae aliquid adjicientes, nullo vehementiore opere interpoſito, morbum tandem efficere, id eſt, ſeminii ſummam, qua cauſae magnitudinem attingit, abſolvere poſſunt, nec non quandoque abſolvunt.

NOXÆ EXCITANTES.

Saepius tamen accidit, ut, poſtquam noxae ſeminii partem, citra cauſae juſtam magnitudinem ſubſiſtentem, ſic, ut modo dixi, fecerint, eaedem repente, magna vi incumbentes, uno quaſi impetu, ſeminium ad cauſae magnitudinem attollant, et morbum, ſi leniori operi ſupra relato relictus foret, non aliquamdiu, aut forſitan non omnino, futurum, excitent. Noxae genere et natura eaedem, ſed vehementiore opere agentes, ab aliis poteſtates nocentes haud idoneo, ab aliis cauſae occaſionales,

parum

arum latino, et a ſenſu alieno vocabulo; ab aliis et ectius, noxae excitantes, adpellantur.

Quamvis igitur noxis antecedentibus diverſa nomina, rout ſeminium, aut prout morbi cauſam creant, impoimus; id tamen, habita tantum magnitudinis operis, inde pendentis effectus, quae magnitudine quoque ntum variat, differentiae ratione, non quia noxae nara diverſae erant, quae notio plurimum invaluit, facm eſt. Quibus vocabulis ut ſolo hoc ſenſu utendum, iiſdem abſtinendum, ubi noxae ſine operis, magnitune differentis, diſcrimine, contra pari tenore ab initio finem agentes, ſeminium et cauſam creant, aut, quod rius uſu venit, ubi magna vehementia ſubito ingruen-, nullo ſeminio praecedente, morbum concitant. Quo rovis caſu ſimpliciter noxae antecedentes dicendae nt.

D I A G N O S I S.

Quoniam hic morbus phlegmaſia eſt, id eſt, pyrexia n partis inflammatione a diatheſi phlogiſtica pendens, propriis huic diatheſi ſignis manifeſtata; ergo ab omnibus

nibus diverſae naturae morbis illae notae hanc clare di
criminant.

Inter alios morbos, ſic diverſa natura dignoſcendos,
cynanche gangraenoſa iiſdem diſtinguitur. Primum di
crimen pyrexia praebet. Quae in hoc morbo ſynocl
eſt, in cynanche gangraenoſa typhus; ut omnes noxae a
tecedentes, quae debilitando agunt, omnia ſymptomat
quae debilitatem ſubeſſe declarant, et omnia remedia, qu
tono et ſtimulo ſunt, nec a typhi aut peſtis remediis, ſa
tem genere tenus, differunt, luculentiſſime arguun
Ut caetera omittam, ſolae pulſuum in utraque pyrex
res ad diagnoſin peragendam ſufficiunt. Sic in cynancl
tonſillari, dum pulſus tales ſunt, quales ſupra eos retu
mus, in gangraenoſa, parvi, debiles, et longe frequenti
res reperiuntur. Quo illorum ſtatu, diverſam morbi n
turam intus eſſe, et ab inflammatoria longe remotam, ha
obſcure diſcitur. Aetatis quoque ratio ad hanc rem illu
trandam pertinet. Itaque, ut hic morbus qualibet aeta
accidere poteſt, ſed florente longe ſaepiſſime accidit,
tum vehementiſſimus eſt, ita cynanche gangraeno
longe ſaepiſſime pueris, aut nondum puberibus, uſu ven
Sed quid opus verbis? Anni temporis, ſexus, habitus
temperamenti, omniumque rerum, quae ad diathe
phlogiſticam aut contrariam pertinent, ratio diſcrimi

qu

quae requiruntur, ſuggerunt. Debilitantia omnia cynanchen gangraenoſam, ſtimulantia et implentia tonſillarem praecedunt. Cumque nunquam haec, ſemper illa contagioſa ſit; inde quoque haud anceps nota ſuppetit. Poſtremo, ut vix niſi in ſumma morbi ſaevitia, et, ne in hac quidem protinus ab initio, ſanguinis detractione, quod mox dicetur, in cynanche noſtra, opus eſt, et aut reſpuit iſtud remedium alter morbus, aut dilatione ejuſdem nihil detrimenti accipit; ita ea per brevem moram dilatio majorem oppoſitae intus naturae diſcernendae copiam dabit, et nihil incerti, nihil quod anceps eſſe poſſit, relinquet.

Cruſtae quoque documento dant, in gangraenoſa perpetuo, in tonſillari rariſſime, incidentes, et, ubi incidunt, in hac fixae, in illa ſerpentes.

EVENTUS JUDICIUM.

Cynanche tonſillaris, quae imperitiori formidabilis quandoque videatur, neutiquam periculo eſſe ſolet; in hoc ab aliis quibuſdam phlegmaſiis, ut peripneumonia, et quandoque eryſipelate, differens, cum reliquis fere con-

gruens. Quod ideo fit, quia, cum hoc quoque ei cur aliis commune ſit, ut a diatheſi phlogiſtica omnino pen dens, pro hujus magnitudine major ſit, minorve, leni diatheſis plerumque exiſtens, lenem ſuum effectum mor bum praeſtat.

CURATIO.

Quoniam corporis, in quo morbus poſitus eſt, ſtatu aucta ſupra modum toto corpore incitatio nervoſa, i faucibus, quam alibi, magis, eſt, fibrarum muſculorur tonum et denſitatem, pari cum ipſa, pari inter ſe ration augens; quae cauſa omnibus phlegmaſiis, mutata tantur inflammationis ſede, et in alio caſu alia exiſtente, nec i ſolis, ſed et, excepta ſedis et formae affectionis local perexigua varietate, omnibus morbis totius corpor phlogiſticis, quales haemorrhagiae et exanthemata phlo giſtica * ſunt, communis eſt: Ideo non huic morbo pro

prium

* Haemorrhagiae, quo vocabulo activae intelliguntur, ſunt epiſtaxi menorrhagia, haemorrhois, cataphora, cataphora paralytodes, cat phora epileptodes, ſeu apoplexia, paralyſis, et epilepſia ex plethora, u

dicitu

prium, ſed illis omnibus commune, medendi conſilium eſt, incitationem toto corpore, eoque in parte, nimiam imminuere †. Non memoratis tono et denſitate opus eſt, quippe quae incitationis magnitudinem ſequantur, eoque conceptis conſilii verbis comprehendantur. Nec commune remediorum opus in partem laborantem ſolam, ac ne praecipue quidem, aut magis, quam in quamlibet aliam, ut vulgari opinione receptum eſt, dirigi intelligitur. Uno verbo, ut toto corpore diffuſa morbum cauſa continens eſt, ita in curatione, quae illam ſublatura ſunt, eorum in totum corpus vis convertenda. Id quod familiari imagine illuſtrabo. Pone incitationis ſummam ſecundiſſimae illi et exquiſitae, quae raro tenui et caducae hominum vitae contingit, valetudini convenientem, et hanc praeſtantem, eſſe in reliquo corpore ut xii, in parte laborante ut xviii; auctaeque in morbo incitationis ſummam toto corpore ut xviii, in parte laborante ut xxiv. Dein, quanta pars laborans ſit, reliquo corpori comparata, reputa. Sit unum ad mille. Quae ratio, non reliquo corpori parum, parti

dicitur, pendentes. Exanthemata phlogiſtica, memoria digna, variola, rubeola, et ſcarlatina.

† Auctor relat.

parti adfectae nimium, tribuit. Contra hujus ad illud collata ratio manifeste vero major est.

Quoniam igitur totum reliquum corpus et partem magis laborantem .morbus ea, qua positum, ratione adficit; sequitur, tertiam incitationis totius, sive in reliquo corpore, sive in loco laborante, partem morbosam esse, idque agi, non ut in parte, sed toto corpore, superans incitatio imminuatur, et tertia ejus pars ubique corporis tollatur. Tertia autem incitationis per reliquum corpus pars est ut mille per sex, in parte ut unum per sex, multiplicatum. Quicquid igitur superantem et nocentem incitationem tollit, id extra partem in totum corpus magna sex millium, in partem sola sex, ratione agit. Hac imagine cum supra tradita doctrina comparata, de phlegmasiae, adeoque morbi phlogistici cujusvis, natura judicari, et quantus quamque late patens eorum error sit, qui totum morbum, aut praecipuam ejus partem, in loco laborante collocant, perspicere, et non sermonem solum medicum, sed et sententiam saepe corrigere, licebit. Indidem etiam morborum, toti corpori humano communium, et parte sive ampliore sive angustiore contentorum, differentia quodam tenus patebit. Quae morborum toti corpori communium notio, et a localibus distinctio, non potest, judice me, ad usum medendi non aliquem fructum

adferre.

adferre. Qui aditum sibi in peripneumonia ad morbi sedem negari dolent, quasi, hinc sanguine protinus ablato, et succisa morbi radice, celerius salutem et certius reducturi, nae illi plurimum a vero aberrant. Phlegmasiarium, qualia mox in hujus curatione exponentur, remediis, peripneumonia cum majore tumultu quidem et formidine, sed aeque certo, ac quaevis alia phlegmasia, tollitur; quamvis remedia non magis inflammatam partem, quam aliam quamlibet, adficiunt. Contra, rheumatismus, qui omnium phlegmasiarum difficillime saepe vincitur, sanguinis e parte inflammata, cui nihil obstat, detractio nihil auxilii adfert, saepe detrimento est. His exemplis cum absoluto jam sermone, moxque peragendo, collatis, et in accurata rerum verarum trutina perpensis; propositum medendi consilium, incitationem toto corpore, nulla aut vix ulla partis ratione habita, imminuere, verum esse et justum adparebit.

A U X I L I A.

Quoniam noxae antecedentes, supra relatae, causam sic, ut relatum quoque est, faciunt; ita iis contrarias, saltem

ſaltem ratione, qua incitationem adficiunt, poteſtates, ad contrarium ſtatum dandum, nempe incitationem imminuendam, quaerendas manifeſtum eſt. Quas eodem, quo ante, ordine ſervato, exponemus.

Ob cauſas ſupra, ubi explicatus eſt, expoſitas, caloris ſtimulus fugiendus, et, quaquam eundem hunc ſtimulum, ubi magnus eſt, aut ubi diutius permanet admotus, ob id ipſum, quod nimis, pluſque quam poteſtas nervoſa toleret, ſtimulat, idem effectus, qui humilem et parum corpori ſufficientem ſtimulum, nempe, incitatio deficiens, quod ſedans vis vulgo vocatur, ſequitur; hic tamen effectus non in remedium quaerendus, quia longior ſtimulus praecedens eſt, quam ut ſuccedens ei incitationis deminutio expectanda videatur, et quia, etiamſi brevior foret, major tamen eſt, quam, ut nimio jam praevalentis intus ſtimuli effectui recte aut tuto ſuperaddatur. Quodque de incitationis, nimium hunc ſtimulum ſequentis, deminutione dictum, idem de eadem, quemvis alium nimium et rectum excipiente, dicendum. Eodem prorſus modo non cibi, non condimentorum, non potionis validae, non opii, non motus corporis, ſummus ſtimulus, et, quia nimius eſt, incitationem, exhauſta per ipſum excitabilitate, concidere ſinens, in phlegmaſiis, diminutae, quae quaeritur, incitationis conſequendae ſpe periclitandus. Unde

patet,

patet, noxas excitantes omni ex parte, ſive quatenus ſtimu-lant, ſive quatenus, ultra modum ſtimulando, et ſic exci-tabilitatem exhauriendo, amplius ſtimulo afficere corpus deſinunt, fugiendas et cavendas. Ut vitandus caloris, ob cauſas relatas, reliquarumque noxarum antecedentium, eoque et frigoris, ſtimulus eſt, ita

Sedans frigoris, uti habetur et vocatur opus, nempe id, quo parum ſufficiente ad vitae actiones ſtimulo, eoque in-citationem multum concidere ſinente, agit; non contra phlegmaſiis medendi conſilium eſt. Frigoris, ſic agentis, in variola virtus explorata eſt. Eodemque pertinet, quod nudum corpus, ſynocha gravi laborantis, jovi congelanti et ningenti objectum, magnam delirii vim et phrenitica ſymptomata dicitur ſuſtuliſſe. Ea exempla, quam noſtro conſilio frigoris haec actio conveniat, oſtendunt. Et magnitudo frigoris cum aliqua operis mora eſt, quae hunc effectum praeſtat. Sed et minus ejus cum longiore mora ſimilem trahit. Hinc plebecula paupercula, quae melioris conditionis hominibus frigori magis et conſueto objicitur, multum debilitatur. Unde in debilitate poſitis morbis magis opportuni eſſe animum advertuntur. Quod adeo fit, quia proprietas ejus recta et prima haec exiguam incitationem dandi, nunquam aliorum ſtimulorum uſu, ea ratione, quae mox exponetur, attollitur. Verum ejuſ-

dem

dem in frigida lavatione effectus, quam ad ftimulandum eventu primum magnum frigus, fed breve fit, pari docu- mento funt. Sed, ne fic quidam recta ftimulat, contra manifefte fedat, feu minimo illo gradu ftimulat, qui ad corporis actiones non fufficit. Quod rectum frigoris e princeps femper opus eft. Poft quod ftimulans magna vis relinquitur, id eft, aliae poteftates, quae ante aquam admotam in corpus egerunt, nunc validius agunt. No auget igitur in hoc exemplo, fed imminuit incitationi fummam frigus, aliarumque poteftatum ftimulatricum effectum fufpendendo, ut eo minus exhaufta et integrio excitabilitas fit, efficit. Hinc ftimulatrices, quae ante fue runt, poteftates reftitutae, ideo validius agunt, et auctio rem incitationem dant, quia poteftas nervofa illam actionem magis recipit, id eft, excitabilitas ejus au getur. Similique opere in frigidioribus locis, ubi al ftimuli, ifque inter eos, quem proprius corporis vapo calidus et conclufus dat, corpori admoventur, frigus ec quod in frigida lavatione adhibetur, minus, fed per con fuetudinem ad corpus admiffum, majorem vim ftimulatr cem fubinde fufpendendo, et fic excitabilitati parcendo ut illa reftituta per hanc integriorem validius agat, et in citationem fuftentet, efficit; qui gradus tonica ejus v adpellatur.

Stimular

Stimulans autem ejus, ſive tonico, ſive quolibet alio, gradu agens, facultas, ab omnium phlogiſticorum morborum, maximeque phlegmaſiarum, eoque cynanches tonſillaris, curatione rejicitur, nec pro remedio id, quod noxae eſſe dictum eſt, adhibendum, intelligitur. Sedans autem, id eſt, non ſatis, aut tenuiſſime excitans, opus, morando et per conſuetudinem agens, eorundem morborum brevitas et acuta natura non recipit. Nam, quanquam vitare caloris ſtimulum, quod ante praeceptum eſt, poteſt talis temperiei uſus eſſe videri; non tamen ei, ut valido auxilio, fidendum. Nec eo modo, quo in variola prodeſt, in phlegmaſiis frigoris uſui inſiſtendum, duobus nominibus, eſt, quia difficilis ejus adminiſtratio et incerta eſſe dicitur, et quia, in tanta reliquorum adverſus phlegmaſias remediorum efficacia, nulla hoc periclitandi neceſſitas eſt. Aquae majus et diutius admotum, quam in frigida lavatione vulgo fit, frigus, ſi ſtimulantium rerum, in qua lavationis vis tonica conſiſtit, actioni parcetur, poſſe ingentem in peripneumonia totius poteſtatis nervoſae incitationem cum fructu imminuere, ut, doctrinae propoſitae illuſtrandae ergo, dicendum; ita, ob cauſam modo relatam, non in uſum detorquendum, nec pro praecepto inculcandum videtur. Maniam, quam magna incitatio pro cauſa continet, haec infra aqua, quae ſem-

per frigida adhibetur, immersio, semiextincto homine, aliquando tollens, cum doctrina supra proposita comparata, dictum illud illustrat. Sic enim, quae quaeritur, incitationis deminutio consequitur, et, ne eadem rursus augeatur, cautis, qui in integram excitabilitatem agunt, stimulis, prohiberi potest. Nec pileum terrestre recens, phreniticorum capiti impositum, alio pertinet.

De credita frigoris adstringendi, et sic perspirationem cohibendi, facultate, inter noxas excitantes nihil dixi; quia per eam in viva corpora agere frigus minime posse videbatur. Aut stimulat, aut sedat †. Si stimulat, incitationem, tonum, et densitatem auget. Hinc vasorum imminuit diametros. Quod, in magna diathesi phlogistica, potest, usque ad extremorum occlusionem fieri, fitque in phlegmasiis. Eundemque effectum caloris et aliarum noxarum, ibi morbificarum, stimulus edit. Si igitur is extremorum vasorum status constrictio sit, eam non solum frigus, sed calor, sed victus plenus, et reliquae noxae, diathesin phlogisticam facientes, faciunt, tolluntque omnia, quae hanc tollere explorata sunt. Ea vero, quae et nocent omnia et prosunt, in potestatem nervosam agendo,

ad-

† Quid sibi velit nostra mente sedare satis explicatum, ut non explicatione porro opus sit.

adfectioni firmorum simplicium aut faciendae aut solvendae accommodari, non est verisimile. Verum, argumenti causa, paulisper concedatur, frigus extrema vasa viva constringere, ut, ubi aliquis sub divo est, et vero frigori objicitur. An postquam is domum traductus est, jamque non amplius friget, frigus tamen servare constrictionem, id est, absens agere, dicendum est? Nemo, qui rem reputavit, sic dixit, aut dehinc reputans dicet. Sed, quod a constrictione coeptum est, id spasmi forma servari, forsan dices. Quid autem dicere porro habebis? Cum affectionem quoque istam, quam pro spasmo habeas, simili modo a noxis, diathesin phlogisticam facientibus, fieri, ab ejus remediis solvi, audieris, et ipse inficias ire nequeas? An easdem potestates aliter in longe maxima corporis parte, aliter in summo eo, sive nocendo, sive juvando, agere, persuadere cuipiam sperabis? Finge aliquem, sit consul Londinensis, aut praetorum quilibet, ex magna crapula in peripneumoniam aut synocham (nihil enim refert) incidisse, et cum aliis morbi propriis notis in cute arescere, detractoque sanguine, cum alias levari, tum in corporis ambitu madere. An cibos lautiores et pocula generosa, spasmum in cute, diatheseos phlogisticae in reliquo corpore indicia, fecisse, et sanguinis detractionem illum simul et haec, si diversa sint, tollere, id est, eandem causam diversa efficere,

conten-

contendes? Num quis ſpaſmum ullo argumento, ulla re vera, ſtabilivit? Si neque eſſe ſpaſmum quiſquam, neque, quae eum faciant, quae tollant, dixerit, an aequum erat, eum praecipuorum corporis humani morborum, et inter ſe quoque diverſiſſimorum, cauſam proponere? Poteſtates relatae, moxque referendae, diatheſin phlogiſticam in phlegmaſiis, haemorrhagiis, et iis, quorum ſtatus morboſus ab illa potiſſimum pendet, exanthematis, auferunt; ſed an unum eorum eſt, quod ad ſpaſmum, ſi ab illa diatheſi diverſum quidpiam ſit, ſolvendum pertineat, et non eodem modo, quo reliqua, agat, eodem vaſa extrema et reliquum corpus opere expediat? Si igitur phlegmaſiarum et morborum phlogiſticorum cauſa ſpaſmus ſit, effecti expers cauſa eſt: Quod abſurdum. Porro, ſi illorum morborum cauſa eſſe vel maxime concederetur, quomodo diverſorum et prorſus contrariorum, quales typhus, cynanche gangraenoſa, et peſtis ſunt, cauſa eſſe poſſet? Nam hoc eſt, eandem cauſam diverſa et contraria efficere poſſe, contendere; quod certiſſimo et ſimpliciſſimo humanae ſcientiae principio adverſa fronte repugnat. Hae febres in debilitate conſiſtunt, per quam, quo modo ſicca cutis palleat, ſcilicet, corde ad extrema uſque vaſa humores percitare nequeunte, facile intelligitur. Rurſus, ubi ſudor et diarrhoea colliquens, pro-

vecto

:to morbo, apparet, id manente, immo aucta jam debi-
ite, explicabile eſt; utpote cum, propter auctam vaſo-
n irritabilium debilitatem, qua ſanguis non ſatis per-
ʼcetur, fluentiores a viſcidioribus, nulla vi a tergo par-
ſponte ſecedentes, per extrema foramina diffluant,
:um, cum vaſculorum, quibus in ſecunda valetudine
or tranſpirabilis dimanat, diametri minimae ſint opor-
et ſpaſmus minores etiam, immo deletas, neceſſario
at; quo pacto fieri poteſt, ut, quae vaſa vapori tenuiſ-
trajiciendo inhabilia eſſe proponantur, iis, manente
m, immo jam auctiore, ſpaſmo, nec ulla a tergo vi
ellente, ſpiſſiſſimae ſanguinis partes, et ipſe hic inte-
effugiat? Cutis pallor et ſiccitas, debilitate pro cau-
ecepta, et ſpaſmo rejecto, explicata ſunt. Sed accipe,
eſo, quod reliquum eſt, ſpaſmum tuentium argumen-
m.

lcerum conglutinatio et tumorum ſolutio vel de-
ientum a ſpaſmo pendere putantur, et pro indiciis e-
adferuntur. Verum hoc ſit necne, ut cognoſcatur,
pſas reſpice. Finge igitur ulceris aut tumoris oras
emas ſpaſmo obtineri, et quid ſequatur reputa. Non-
i ſpaſmus ſic obtineat, et vis a tergo, quantula quan-
ſit, perſtare non ceſſet, eo magis tumorem, cumulato
humore, et non effluere ſito, oriturum, et ulcus, ſu-

perato

perato ſpaſmo, uberius diffluxurum expectares? Sed re vera utraque haec, debilitate pro cauſa recepta, et vi tergo inde languere intellecta, facile explicabilis. Ejus gitur explicatio ſpaſmi opinionem refutat, noſtram luc lenter confirmat.

Denique, ſi ſpaſmus ſummum corpus in variola, quo contenditur, occupet, quoniam eruptionis magnitudo pe ſpirationis retentioni, quod omnes fatentur, reſponde et nullus niſi per cutis foramina materiae morbiferae ex tus datur; nonne, obſtructis per ſpaſmum foraminibu et retenta infra cuticulum materia, omnis variola co fluens eſſe, omnes aegrotantes emori debeant? Si vero r ro nunc variola confluens eſt, pauci moriuntur; cont perſpiratio, bene procedens, longe maximam materi morbificae partem, una cum vapore perſpirabili caeco, a fert, idque omne exquiſita curatio antiphlogiſtica effici nonne ſpaſmus, in eo etiam morbo receptus, cauſa otio eſt, agenti et effectum continenti parum philoſophice a dita? Poſtremo, Hoffmanni, atoniam ſpaſmos gigne dictitantis, adagium contra ſpaſmi, in morbis phlogiſtic occurrentis, opinionem totum eſt; utpote in quibus nul atonia ſit, ſed nimium vigorem omnia coarguant. Ind dem Hippocratis non abludit aphoriſmus, "qui acidu eructant, eos pleuritidi non opportunos," aſſerens. E

de

n pertinet, ſcilicet, non ſolum in morbis phlogiſticis ſed ribus, a vaſis ſanguiferis et minoribus horum finibus enum ſpaſmum eſſe, ſubmonens, ſpaſmi veri cauſa nu- explorata. Si haec eſt ex imminuta ubique generis voſi incitatione, ubique generis muſculoſi tonum immi- ente, fibrarum muſcularium, ſpaſmo obtentarum, ato- , et huic reſpondens laxitas, poteſtate tendente, aut ali- re, huic ratione et effectu conſimili, contractiones ex- ntibus *, inde etiam contra ſpaſmum, cujus opinio er invalere coepit, argumentum, haud facile diluen- n, ſuppetit. Sic in febribus, quamvis a debilitate, id incitationis imminutione, atonia et laxitate pendenti- , quia tendens poteſtas, eaque intus, quae ratione et ctu illam refert, abſunt, ideo ſpaſmus non incidit, incidere quidem poteſt. Voluntas enim, quae poteſtas re, diſtentionis opus referente, eſſe haud dubia eſt, erii in vaſa nihil obtinet. Et haec extrema adeo hu- es non ſupra modum nimiſve diſtendunt, ut, e contra- haud parva morbi pars ſit, quod non ſatis, immo, non nino, diſtendunt. Id quod ſupra monſtratum, et alias ifeſtum eſt. Nec in phlogiſticis morbis ſpaſmo, qui

eadem

Jacob. Steuart, Diſp. Inaug. de Spaſmo, hac aeſtate in lucem e-

eadem vasa extrema obtineat, locus est, quia, quamv
humorum, quae distendat, copia non deest, adeo tam
incitationis defectus atonia et laxitas desunt, ut, e contra
rio, haec omnia supra secundae valetudinis modum co
tendantur, et in ea contentione morbi natura consista
Ut ad reliqua remedia procedam; carne, et ex hac par
tis, magisque conditis, et potione meraca aut valid
quae noxae antecedentes esse dictae sunt, quia sunt et
nocent, abstinendum. Quod praeceptum, in omnib
morbis phlogisticis frugiferum, ubi diathesis, eos cau
continens, paulo major forte subest, etiam necessariu
est. Proque hac cibi materia, ea, quae ex plantis pet
tur, fluens, et aquosa potui data, sufficienda. Quin e
ubi viget diathesis, partisve vitae necessariae, ut pulm
num aut cerebri, inflammationem, vel statum ad ha
vicinum, trahit; donec illae subactae fuerint, justa ined
praestabit. Hac victus ratione chyli minus, eoque sangu
nis, conficietur, et prius confecta abundantia eminutur.

In gravioribus morbis phlogisticis et phlegmasiis qui
etem, et exercitatione ac labore abstinere, praecipere, cu
id quacunque faciendi necessitatem morbus imponat, s
pervacuum est, in levioribus ejuscemodi morbis, qualis
de quo agitur plerumque est, necessarium. Eoque mag
in his quies inculcanda, quo proniores quandoque aegr

tant

antes ad movendum corpus, feque Jovi committendum, ffe folent. Quo, faepe non fine periculo, et femper cum ıcommodo, morbus exafperatur. Quiete autem non fo-ım ftimulus, quo vafa irritabilia prius, dein totum genus ervofum commovetur, et incitatio, eoque diathefis phlo-iftica, augetur; fed alter ille, qui ex aucto fanguinis im-etu occurrit, et fimiliter ac abundantia agit, probe vitabitur. Nec is quietis effectus, quo vaforum irrita-ilium actio, et fic perfpiratio, imminui dictae funt, hic ietuendus. Ut enim confuetudo quietis nocet, ita in revi acutorum morborum curfu par ejus brevitas non c nocet, contra, ftimulo motus vitato, multum prodeft.

Caloris id, quod ftimulat, hic quoque cavendum; quip-e fanguinem rarefaciens, et fic ejus pro tempore molem, niliter abundantiae nocituram, adaugens. Quae ob-rvatio ad omnes morbos phlogifticos fine exceptione rtinet.

Verum abundantia fanguinis recta quoque tollenda eft. uod facientia fudor, alvi purgatio, et fanguinis detractio nt.

Sudor, in morborum phlogifticorum curatione, omni mpore laudatus, feculo alexipharmaco cum magnis ımulis perniciofe conjunctus, nuper ex alio praejudicio, contrarium currente, et omne, quod alexipharmacum

† E fapit,

ſapit, ſtudioſe fugiente, omitti ex toto, niſi quantum, pulvere Doveriano, et in ſolo rheumatiſmo, movetur, conſuevit. Qui tamen ſponte, aut adjecta veſte et potione diluta data, ſuboriens, leviorem quamque phlegmaſiam, aliquot horas, ut noctis ſpatium, permanens, auxilio eſſe ſolet. Hoc ejus modo ſynocha ſimplex, hoc catarrhus non pertinax, hoc cynanche tonſillaris levior quoque, ſolo ſunt ſublata. In rheumatiſmo autem, propter diatheſeos, morbum ſuſtentantis, magnitudinem, largo ſudore, praeſertim, ubi ſolo eo tollere morbum aliquis velit, quia opus eſt, igitur ad medicinam, quae ante omnes hunc effectum edit, decurritur. Largum ea ſudorem movet, quia diffuſibilis opii ſtimulus, cito totum genus nervoſum pervagatus, ad hujus pariter, et ſanguiferi generis extrema, effectum facile perfert. Quem deficientem renovata doſis renovat. Quod eo uſque fieri poteſt, dum ſudore continuato opus ſit. Stimulus autem opii hic perfertur, quia cito diffuſus, pariter cito deſinit, quia ſubſequens eum ſudor ſtimulanti effectui contrarium inducit, et diatheſeos magnitudo, in nullum vitae neceſſarium inſtrumentum inflammationem declinando, periculi nihil intentat. Ob quas cauſas, ubicunque incitatio ſeu diatheſis phlogiſtica maxima non eſt, nec in partem vitae neceſſariam inflammationem dirigit, ſudor, eodem remedio motus, uſui eſſe

poteſt.

oteſt. Idem ſpcnte oboriens nunquam reprimendus, ɔntra fovendus et ducendus; quia quicquid a praeceden- eum ſtimulo metuendum ſit, id omne, poſt ſudorem ɔeptum, praeteriiſſe, et amplius nocere non poſſe, intelli- tur. Quod praeceptum ad ipſam peripneumoniam, ip- m eryſipelas, cum capitis interiore affectione conjunctum, ɔi diatheſis maxima eſſe ſolet, pertinet.

Nam, ſi ſtimuli prioris noxam pertulerit incitatio, ea ɔxa utcunque praeterita, remedii, incitationem imminu- tis, fructus non eſt recuſandus. Quibus utique in caſi- is ſudor arte non ſollicitandus, nec in ſynocha, comi- nte capitis adfectu graviore, ob eandem cauſam, vide- r. In reliquis omnibus phlegmaſiis, vel ſponte ſubo- entem ſudorem augeri, vel arte excitari, ut, vel uno eo, l aliis cum remediis, ſolvatur morbus, nihil obſtare vi- o. Quantum haec obſervatio ad haemorrhagias et ex- themata phlogiſtica pertineat, ne longius a propoſito currere videar, in praeſentia tacebo.

Sudoris actio extremorum, quibus is diffluit, vaſculo- m relaxatione evidente, majores horum ramos, et om- a alia, relaxata eſſe, eoque tonum omnium imminui, proinde toto genere nervoſo incitationem decreviſſe, ıne oſtendit. Diatheſin igitur phlogiſticam potenter eodem ſolvi, manifeſtum eſt. Si igitur ei imminuta

perſpiratio,

perfpiratio, uti vulgo creditur, vel maxime fuccedat; tamen in phlegmafiis, qui brevi curfum finiunt, nec per acceffiones dein repetunt, plus boni ab humoris excretione fperandum, quam mali a fequente fuppreffione reformidandum; eoque magis, quod, continuata diaphorefi, vel aliis remediis humorem corpore auferentibus, folum malum, quod a fuppreffione oriri poteft, nempe, humoris, vafculis tranfpiratoriis alias effluxuri, intus retentionem, penfare in manu medici eft.

Alvi purgatio alia fanguinis abundantiae imminuendae, et non inefficax, poteftas eft. Quam Sydenhamiana fagacitas et experientia prope cum fanguinis detractione exaequavit, cum hac alternis diebus utens. Ea in omnibus phlegmafiis et morbis phlogifticis, ubi diathefis non ita lenis eft, ut temperiei idoneae, inediaeve aliquantifper, aut victui tenui cedat, adhibenda; nec in maxima diathefeos vi, quo certius fanguinis detractioni modus aliquis ponatur, et viribus, quae etiam in nimia incitatione aliquando exhauriri poffunt, parcatur, non omittenda. Nuper aliqui negare ejus virtutem, ambigue praedicare, in dubitationem trahere, et, quafi adverfus capitis aut partium fupra canalem alimentarium, circave fummum hunc pofitarum, congeftiones, uti aiunt, folas bonam effe, in omnibus aliis, faltem longe plerifque cafibus, alvi quandam

facilita-

cilitatem feu duritiei abfentiam, ftimuli vitandi caufa, fuf-
cere, opinari, ejufdem ufui fanguinis detractionem, ut dia-
efi phlogifticae folvendae habiliorem, objicere, eam a ca-
tis tantum vafis derivando prodeffe, contendere; deni-
ie, parum fibi conftante oratione, ita de eadem fubin-
, ut alii fere omnes, loqui, vimque ejus antiphlogifticam
nofcere. Ad quae, nihil antiphlogifticam diathefin
rtius, et, praeter fanguinis miffionem, potentius, folvere,
que virtute in pluribus cafibus ufui effe, refpondendum.
on variola, non rubeola, non fcarlatina, nulla haemor-
agia, phlegmafia nulla, ab hoc dicto excipitur. Dia-
efis, ut fupra retuli, poteft ita lenis, et morbus levis effe,
ea vix vel non omnino egeat. Sed in omnibus cafi-
s, ubi ea paulo major et morbus gravior eft, nullo ti-
lorum difcrimine, plus minufve purganda alvus eft.
iae purgatio fanguinis detractioni faepe fuperfedebit,
ceffariae, cum magno faepe commodo, moderabitur.
autem agit, eumque praeftat ufum, humorum omnium,
que fanguinis, copiam imminuendo, ac proinde incita-
nem nervofam in vafis, ac, ob id ipfum, in toto genere
rvofo minorem, ac fanitatis modo propiorem, redden-
, et fic ad medendi confilii fcopum communem confe-
ido. Certe, five humoris ferofi, exhalati, mucofive, per
c remedium infinito vafculorum numero fecreti excre-
tique,

tique, copia ſpectetur, ſive, quid in calore imminuendo, pulſus tardando, ſymptomatum vehementiam leniendo, ipſum praeſtet, conſideretur, nulla alia ratione actio ejus explicabilis videbitur. Poſt vero, quam derivationis et revulſionis doctrina, ſanguinis detractionem reſpiciens, diu repudiata erat, cum omnes res et rationes, quae contra illam, contra hanc quoque, faciebant, quare opinio in hac retenta ſit, ratio reddi non poteſt. Si ſanguinis ex talis detractio, eo conſilio facta, ut abundantiam in capite imminueret, jure ex uſu a prudentiſſimo quoque medico rejecta eſt; quia vaſa humana, non, rigidorum more, totam humoris columnam moveri, partem remotam vacuefieri, et eam, unde proxime humor abſtrahitur, plenam perſtare, recipiunt; nonne ea ratio in humoris per alvi purgationem detractione perinde valere debebat? Quare meſentericarum arteriarum, et non cruralium, finibus detractio, ab aortae aſcendentis ramis ſanguinem revocare, et capitis aut ſuperiorum partium vaſa levare, credatur?

Remediorum relatorum ſanguinis detractio noviſſima eſt. Haec, quoties ea opus ſit, primum adhibeatur oportet. Quoniam enim recta in ipſis vaſis ſanguinis abundantiam imminuit, et ſic potentiſſimum ſtimulum per omnia vaſa irritabilia vigentem, et incitationem ubique intus ſuſtentantem primo opere componit; cum reliqua,

jam

m exposita, remedia imbecillius, tardius, ac longiore mo- eundem effectum praestent; ideo, urgente necessitate, id, quod maxime in auxilium valet, protinus decur- ndum, et sanguis detrahendus. Hoc posito principio, cynanche tonsillari solum, ubi diathesis phlogistica ve- mens inflammationem cum tumore magnam minitatur, synocha aut vultus erysipelate, utrumque casum gra- re capitis affectione comitante, item in peripneumonia, lpellus stringendus. Haec una regula de hujus reme- usu sit. Altera autem esse potest, ut, si qui casus le- res, primum et minus hoc remedium requirere visi, ad- itis aliis non satis cedere comperiantur, in iis quoque guis detrahatur, ea detractione cessantem aliorum effec- n expletura. Quod omni in casu et omni tempore, manen- norbo, observandum est. Pro tertia regula recte institui- , ut, licet potentissimum auxilium sanguinis detractio nium sit, satisque fere ad diathesin phlogisticam quan- avis succidendam efficax; nullius tamen casus curatio ei credatur; quia, si modica diathesis est, sine eo alia nedia, aut eo modice adhibito, consilium explere pos- t: Et in maxima diathesi, quoniam diversi mali facien- periculum ea sanguinis profusio, quae ad totius morbi lem amovendam valeat, habet, ejusque usus, aliorum nediorum, lenius agentium, usu temperatus, ei periculo occurrit;

occurrit; ita ſalutem reducere, quam, ſublato morbo, in a-
lium incurrere, aut manifeſta incommoda accerſere, prae-
ſtabit. Sic rheumatiſmo, qui modo ſanguinis detractio-
ne, modo ſudore, modo victus tenuitate, in unoquoque
idonea aëris temperie ſervata, ſeparatim ſanatur, omnia
haec invicem, ſed modice magis, certius ſimul et commo-
dius medebuntur. Quin et, ſine larga ſanguinis detrac-
tione licet tollenda peripneumonia non ſit, inter detrac-
tiones alvi purgatio, ut modicae magis reſpondeant,
efficiet. Nec, poſt detractum ſanguinem et diatheſin
imminutam, ſudor, cui praeiens ſtimulus ante metuendus,
ob incitationis magnitudinem, fuerit, non quoque ſan-
guinis educti effectum adjuvare, et copiae trahendae ne-
ceſſitati moderari poſſe videtur. Quod quo modo fiat,
ſupra dictum videbis. Alia autem ſanguinis profuſioni
parcendi cauſa eſt, ad rheumatiſmum et cynanchen no-
ſtram et totam haemorrhagiarum ſpeciem pertinens; ſci-
licet, ubi praeter ſolitum trahitur morbus, aut repetere
periclitatur, tamdiu aut toties redintegrata detractio, ac
occaſio poſtulare videatur, pro tempore prodeſſe, ſed ad
ſummam obeſſe, explorata eſt. Unaquaeque enim detrac-
tio, cordis et arteriarum actionem imminuendo, perſpira-
tionem imminuit, et, ut imminuta perſtet, efficit. Hinc,
humore perſpirabili cohibito, ſi idem cibi, quod ante,
ſumatur,

ſumatur et digeratur, quod et fieri poteſt, et ſaepe fit, ex hac cauſa abundantia in vaſis ſanguiferis, recrudeſcet. Pauxillum autem indies ſupra modum aſſumptum et digeſtum, non reſpondente perſpiratione, poſt aliquantum temporis, ſanguinem intus cumulabit. Eſt enim cibi capiendi et digerendi latitudo quaedam, ita ut, cum aliquid virium ſupereſt, plus, cum hae deficiunt, minus, debito adhibeatur. Illinc ſeminium phlegmaſiarum et haemorrhagiarum, hinc morborum in debilitate et penuria ſanguinis, maximeque profluviorum ſanguineorum paſſivorum eſt; quae haemorrhagiae paſſivae, quo certius ab alteris haemorrhagiis, quae ideo activae nuncupantur, diſtinguantur, ſed rectius haemorrhoeae dicendae ſunt †.

Utrumque hunc effectum ſanguinis detractio ſuo effectu imitatur. Poſt quam, ubi id virium, quo plus juſto cibi ſumendi poteſtas permanet, ſupereſt, ſic, ut modo dixi, abundantia tempore ſuccreſcit. Verum, ſi aut corpus jam ante debile ſit, aut detractio eo proceſſerit, ut paulo magis debilitet, tum, cum reliquarum omnium partium debilitate, vires concoctrices uſque adeo debilitari incipiunt, ut reliquis partibus etiam magis langueat ven-

† F triculus,

† Hoc iis nomen auct. relat. aptiſſime in ſuis praelectionibus indit.

triculus, ſuoque officio minus, quam pro communis cauſae debilitantis vi, fungatur. Hinc, ut in phlogiſticis aliis morbis et haemorrhagiis, ex frequentiore et parciore ſanguinis detractione, plethora gignitur, ita non in morbis contrarii generis, e debilitate pendentibus, et haemorrhoeis, quae malo errore ſaepe cum haemorrhagiis confunduntur, ut vulgo creditur, plethora, ſed ſanguinis penuria cum debilitatis augmine, naſcitur. Quo modo autem in his adfectibus abundantia ſanguinis ſubnaſcatur, ubi nihil virium ſubeſt, quod ſatis ſanguinis, nedum nimium, faciat? Ut igitur in his caſibus non ſanguinis, quantumvis parca, miſſio, ſed victus tonicus, exercitatio lenior, conſtantior, viribus accommodata, eoque tono futura, et, ubi opus erit, tonica et modice ſtimulantia auxilio ſunt; ita, in morbis phlogiſticis, non cito deſinentibus, aut per acceſſiones repetentibus, ſanguis quam rariſſime et parciſſime mittendus, et in aliis antiphlogiſticis remediis, tanquam cardine, curatio vertenda. Denique, quicquid ſanguinis, aut quotieſcunque, mittendum videatur, per inediam aut victus tenuitatem, alvique purgationem, quae, ut ingeſta, ut aiunt, egeſtis exaequentur, faciunt, abundantiae intus naſciturae periculo occurrendum.

De

De omnibus remediis haec ultima regula ſtatuatur: Jt, quoniam omnia incitationem plus minuſve, pro ſua uodque vi propria, imminuunt, et ad eum gradum, qui ecundae valetudini convenit, deducunt; ita, quae id otiſſimum efficiant, et neque ultra ſcopum tendant, neque itra ſubſiſtant, iis, alioque aliter, inſiſtatur. Hac regula cynanche tonſillari, ubi non vehementiſſima eſt, ſangui- is, quae ultra metam procedere periclitatur, miſſioni arcendum, inediaque prius, dein tenuiſſimo victu, ac ſub- ıde alvo purgata, ſtandum. Quod ei morbo cum omni- us phlegmaſiis aliis, et variola, et ſcarlatina, item, ac- eſſionibus occurrendi cauſa, haemorrhagiis, commune t. Quibus etiam lenioribus, ſine purgatione victus mo- cus, cum idonea temperie, quae ſemper neceſſaria intel- gitur, ſufficiet. In magna autem eorundem morborum ; ſaeviente diatheſi, et in cynanche per magnitudinem moris ſuffocationem, in ſynocha aut eryſipelate vultus, rebri inflammationem, in catarrho, pulmonum paren- ıymatis inflammationem, in horum phthiſin deſituram, initante, tantum ſanguinis detrahendum eſt, quantum citationis deminuendae ſummam, ex reliquorum remedi- um imbeciliore opere deficientem, expleat. Quam ple- que rem, cum, reliquorum auxiliorum tanquam negli- ntes, et de ſola ſanguinis profuſione agitantes, menſu-

rae

rae regulas magna ſollicitudine proponerent, parum perſpexiſſe videntur. Si jure Gallos, nullum profundendi finem facientes, damnaverunt, an ipſi, reliqua, eaque valida, auxilia leviter et incurioſe, adminiſtrationis vocabulo, memorata praetereuntes, et ſumma ſermonis auditores aut lectores ad ſanguinis iterum iterumque miſſionem, quaſi nulla fere alia re ad levandum morbum pertinente, hortantes et impellentes, ſunt laudandi? Nihilne igitur in peripneumonia ipſa, cum ſanguinis, neceſſario quidem larga, detractione, ad ſalutem operae relata alia conferunt? Si, initio morbi, ſudor, praeeunte ſtimulo, incitationem inſtantem augere periclitans, periculo ſit, an, poſt quoque, imminuta jam magno remedio incitatione, ad hanc porro imminuendam cum illo operam non conjuncturus putandus? Certe, cum leviorem morbi vim ſudore tolli exploratum ſit, graviorem eodem ex parte tolli ſequitur.

Sed illud experientia firmavit, hoc rationi dandum? Porro, ſi non ſine incommodis, ſaepe magnis, vehementem phlegmaſiam, aut alium morbum phlogiſticum, ſola ſanguinis jactura tollit; nonne minor haec, qua incommodis occurritur, cum alvi purgatione, quae communem effectum ſalutiferum maximo ſanguinis detracti ſeparato aequiparat, conjuncta, ſoli ei anteponenda?

Quo-

Quotidiana hoc experientia confirmatum Sydenhamiana mens, ſuo pondere roborans, non eſt vilis habenda, nec ſolus ſeculi totius rectum videns, vix ſapientiori hominum generi, ſed in contraria parte erranti, poſtponendus. Si aut ſanguinis detractio, aut ſudor, aut inedia vel victus parciſſimus, vix ſeparatim rheumatiſmum ſolvit, cur conjunctorum fructus recuſetur? Cumque ſanguinis mittendi frequentia in haemorrhagiis plethoram augere comperta ſit, cur non ei temperandum, et reliquis auxiliis plenius utendum, experientiae ſimul et rationi concedatur? Reperiri principium, quo, quod neque ſanguis miſſus, neque quodvis aliud diatheſeos phlogiſticae remedium, ſine reliquis ſatis valeat, explicabile ſit, optandum. An hoc ſufficiet? Cum noxae antecedentes diatheſin phlogiſticam faciant, toto genere nervoſo quidem, ſed magis in aliqua parte, incitationem in nimium tollendo, et auxilia, hanc toto quoque genere nervoſo, ſed magis in parte, deminuendo, diatheſin tollant, atque utraque, aliud in aliam partem, ſic agentia, incumbant; nonne, in quam partem quodque remedium magis incumbat, et prius admoveatur, id in eadem, poteſtatem nervoſam magis quoque, et minus in remotioribus, adficere putandum? Et, poſtquam ex quavis una parte poteſtas nervoſa omnis quidem aliquantum, ſed minus in remotiore aliquo loco, imminuta

eſt,

eſt, nonne, ſi huic quoque loco aut juxta eum poteſtas imminuens admoveatur, et in eo nervoſam, quam alibi, magis imminuat, tertiaque et quarta poteſtas, totidem partes remotas, a prima minus adfectas, ſimiliter adficiat; tota incitatio plus ad ſummam, et aequalius imminutum iri credenda? Nonne haec ad ſanguinis detractionem ſolam pro remedio adhibitam, aut cum aliis remediis ſupra relatis conjunctam, transferri poteſt imago? Sanguinis detractio in vaſis irritabilibus majoribus magis, minus in minimis et remotiori generis nervoſi tractu; purgatio et ſudor magis in aortae extremis finibus et minimis vaſis irritabilibus, illa intus, hic extrinſecus, minus in magnis vaſis et diſſitis a prima actionis ſede regionibus, agunt. Tenuis victus, ut horum quolibet totum corpus aequalius, ita magis tamen ventriculum, quam reliqua corporis, afficit. Omnia autem, inter ſe invicem ſuccedentia, per totum genus nervoſum incitationem, quam quodlibet unum, certius et aequalius deminutura, magiſque profutura, credendum †.

Liceat mihi illi, cujus e praelectionibus tot in hoc opere retuli, qui profeſſioni ſalutiferae, hactenus ſumma obſcuritate preſſae, clariſſimum lumen affudit, ad eam

omnia,

† Auct. relat.

nia, quae certiſſima veri teſſera ſit, ſimplicitatem decens, unde uberrimos ſcientiae medicae fructus colligendi copiam fecit, ob tanta beneficia, quanto maximas ſſum, agere, et habere gratias.

F I N I S.